

VILLA ELFVIKIN LUONTOTALON VUOSISUUNNITELMA 2022

Sisällysluettelo

1. Yleistä luontotalon toiminnasta
2. Villa Elfvik 30 vuotta
3. Luontokoulu
4. Koulujen ja päiväkotien tukeminen ympäristökasvatuksessa
 - 4.a. Luontoretket lapsiryhmille (sesonkiretket)
 - 4.b. Kasvattajien kurssit
 - 4.c. Kestävän elämäntavan polun arvoitus
 - 4.d. Vihreän lipun edistäminen
 - 4.e. Uikunpesä
 - 4.f. Mäyrän metsä
 - 4.g. Mobiililuontopolut
5. Näyttelyt ja tapahtumat
 - 5.a. Eläköön Espoo
 - 5.b. Vaihtuvat näyttelyt: Ilmastoviestintä 2022-projekti
6. Luontopolut ja lintutornit
7. Espoon luontoretket
8. Ympäristökasvatusyhteistyö
9. Tilojen ulkopuolinen käyttö ja kahvila
10. Viestintä
11. Villa Elfvikin ystävät ry

1. Yleistä luontotalon toiminnasta

Villa Elfvikin luontotalo on Espoon kaupungin ympäristövalistuskeskus, joka tarjoaa luonto- ja ympäristötietoutta espoolaisille ja muille kiinnostuneille. Luontotalon tavoitteena on, että talon palvelujen avulla kävijät oivaltavat vastuunsa yhteisestä ympäristöstä ja toimivat itse kestävämmällä tavalla. Luontotalo on Espoon ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen ympäristönsuojelun palvelualueen yksi palveluyksiköistä.

Ympäristöasiat on nostettu Espoo-tarinassa keskiöön, ja Espoo haluaa olla Euroopan kestävin kaupunki nyt ja tulevaisuudessa. Villa Elfvikin luontotalo edistää omalla työllään kestävä kehitystä ja antaa mallia toimia kestäväällä tavalla. Luontotalossa kävijä voi perehtyä kestäville tavoille toimimiseen ja soveltaa näitä tapoja omassa työyhteisössään tai kodissaan. Tuemme myös kouluja ja päiväkoteja niiden kestävä kehityksen työssä.

Korona-pandemia on vaikuttanut luontotalon toimintaan ja jatkossakin kaikki toiminta vuonna 2022 sopeutetaan siihen, mitkä ovat voimassa olevat koronarajoitukset.

Vuoden 2022 alussa Villa Elfvikissä on viisi vakanssia:

Riitta Pulkkinen, luontotalon johtaja

Sara Svärd, ympäristökasvattaja

Antti Mikala, ympäristöhoitaja

Katri Luukkonen, suunnittelija

Virpi Mäenpää, toimistos sihteeri

Määräaikaisia työntekijöitä ovat luontotalon kaksi opasta, jotka vastaavat talon aukipitamisestä viikonloppuina ja sesonkiretkistä. Lisäksi talossa on kaksi kesätyöntekijää ja mahdollisuuksien mukaan siviilipalvelumies.

Tärkeät kohderyhmät suuren yleisön lisäksi ovat koulu- ja päivähoitoikäiset opettajineen ja ohjaajineen, joita erityisesti luontokoulu ja piharakennus Uikunpesä palvelevat. Luontotalon järjestämän luonto- ja ympäristöaiheisen ohjelman, vaihtuvien näyttelyiden ja ulkopuolisen kahvilatoiminnan avulla pyritään luontotalo pitämään mielenkiintoisena ympärivuotisena käyntikohteena.

2. Villa Elfvik 30 vuotta

Villa Elfvik vihittiin käyttöön 5.6.1992, eli vuosi 2022 on talon toiminnan 30-vuotisjuhlavuosi. Juhlavuonna nostamme esiin sitä, miksi olemme olemassa. Nostamme toimintamme ytimen esille - kestävä elämäntavan edistäminen jo 30 vuoden ajan - ja juhlimme tekemisen kautta. Juhlaviikkoa vietetään 5.-12.6.2022.

Vuosi 2022 on myös Espoo kaupunkina 50 vuotta -juhlavuosi. Osaa Villa Elfvikin ohjelmasta markkinoidaan myös Espoon kaupunki 50 vuotta tapahtumina.

3. Luontokoulu

Luontokoulupäivät toteutetaan vuodenaikojen, oppilaiden iän ja ryhmien esittämien teematoiveiden mukaan. Ruotsinkieliset luontokoulupäivät ostetaan asiantuntijapalveluna. Luontokoulutoiminta mukautetaan koronatilanteeseen ja opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös koulujen lähiluonnossa, jos luokkien tulo Villa Elfviin ei onnistu.

Luontokoulu jatkaa yhteistyötään muiden pääkaupunkiseudun ympäristökasvatustahojen kanssa. Luontokoulun kurssit opettajille ja kasvattajille ovat avoinna myös pääkaupunkiseudun muiden kuntien (jotka ovat mukana tässä yhteistyössä) kasvattajille ja vastavuoroisesti espoolaiset pääsevät muiden kuntien kursseille.

Luontokoulu tarjoaa harjoittelupaikkoja opettajaksi opiskeleville. Asian tiimoilta tehdään yhteistyötä Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen kanssa.

Suomen luontokeskus Haltian luontokoulun kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, jotta saamme käytettyä resurssit parhaalla mahdollisella tavalla lasten ja nuorten luonto- ja ympäristökasvatuksen hyväksi.

4. Koulujen ja päiväkotien tukeminen ympäristökasvatuksessa

4.a. Luontoretket lapsiryhmille (sesonkiretket)

Luontotalon oppaat vetävät koululais- ja päivähoitoryhmille suunnattuja luontoretkiä Villa Elfvikin lähiluontoon arkipäivisin toukokuun ja syyskuun aikana. Jos lapsiryhmien kulkemista on koronan vuoksi rajoitettu, pyritään retkiä järjestämään myös johonkin muualle Espooseen.

Toiminnalliset retket on suunniteltu 5-10 -vuotiaille lapsille. Noin 1,5 tuntia kestäviä

retkiä on eri teemoilla, esim. saturetki tai tutkimusretki. Retkiä on kaksi päivässä. Ryhmien ohjaajat varaavat ajan toukokuun retkille maaliskuussa ja syyskuun retkille elokuussa. Retket ovat maksuttomia ja niitä voivat varata muutkin kuin espoolaiset ryhmät.

4.b. Kasvattajien kurssit

Villa Elfvikin kasvattajien täydennyskoulutuskurssien teemat tulevat ensi sijassa olemaan kestävään elämäntapaan ja lähiluonnon tuntemukseen liittyviä. Kurseilla käsitellään myös ympäristökasvatuksellisia ja opetuksellisia menetelmiä. Kurssitarjonnan suunnittelua ja kurssiesitteen tekoa yhdessä pääkaupunkiseudun luonto- ja ympäristökoulujen kanssa jatketaan. Jos lähiopetus ei ole mahdollista, pyritään kurssija järjestämään aiheesta riippuen etänä.

4.c. Kestävän elämäntavan polun arvoitus

Villa Elfvikin luontotalon sisätiloissa on Kestävän elämäntavan polku, jonka rasteja voi etsiä kartan avulla. Rastikorteissa kerrotaan, miten luontotalossa toimitaan vastuullisesti. Samalla saa vinkkejä myös omaan toimintaan.

Rasteihin liittyy tarinnallinen ja toiminnallinen opetusmateriaali 4-9 -luokkalaisille: Kestävän elämäntavan polun arvoitus. Koululuokka pääsee ratkaisemaan arvoitusta luontotalossa sopimalla siitä etukäteen. Arvoituksen tehtävien materiaalit on jaettu sähköisenä myös kouluilla käytettäväksi.

4.d. Vihreän lipun edistäminen

Villa Elfvikin luontotalo on Vihreä lippu -toiminnan alueellinen edistäjä ja näin ollen sitoutunut tarjoamaan kurssija tapaamisia Vihreään lippuun osallistujille. Yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun edistäjien kanssa järjestetään huhtikuussa luontotalossa ympäristöraatien tapaaminen. Lokakuussa järjestetään vertaistukitapaaminen Vihreä lippua kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vetäville aikuisille.

4.e. Uikunpesä

Uikunpesä on punaisessa piharakennuksessa oleva pieni kerhotila, jossa on huone keittiövarusteineen ja wc. Pihalla on iso puupöytä penkkeineen. Käytettävissä on luppeja, mikroskooppeja, kaukoputki ym. tutkimusvälineitä. Uikunpesää käyttävät espoolaiset päivähoitoryhmät, koululuokat, partiolaiset ja yhdistykset. Tilavaraukset tehdään etukäteen luontotalosta. Tilan voi varata luonto- ja ympäristötoimintaan maksutta. Tila on käytettävissä joka päivä klo 9-21.

4.f. Mäyrän metsä

Villa Elfvikin luontotalon toisen kerroksen aulaan on rakennettu lapsille elämyksellisen Mäyrän metsä. Siellä voi pukeutua metsän eläimeksi tai satuhahmoksi, leikkiä eläinkäsinukeilla tai ryömiä mäyrän luolaan. Aina kuun ensimmäisenä sunnuntaina (kesällä lauantaisin) opas lukee satuja Mäyrän metsässä. Satuhetkiä järjestetään, mikäli koronatilanne sen sallii.

4.g. Uudet mobiililuontopolut

Villa Elfvikin luontotalon asiakkaiden käyttöön on valmistunut vuonna 2021 kaksi mobiililuontopolkua. Niiden markkinointi kouluille alkaa keväällä 2022.

Liito-oravan matkassa -luontopolku on tehty Thinglink-alustalle. Se avataan maaliskuussa luontotalossa esillä olevan Naapurini liito-orava valokuvanäyttelyn yhteydessä. Polku tutustuttaa liito-oravan elämään ja herättelee pohtimaan sen elinolosuhteita Espoossa.

Huhtikuussa avataan koululaisryhmien ja perheiden käyttöön Villa Elfvikin lähiluontopeli, joka on tehty Actionboud-sovelluksella. Siinä tutustutaan lähiluontoon toiminnallisilla tehtävillä, joista saa pisteitä.

5. Näyttelyt ja tapahtumat

Luontotalossa järjestetään ympäri vuoden kaikille avoimia maksuttomia tapahtumia ja näyttelyitä, joiden tavoitteena on syventää kävijöiden luontosuhdetta ja lisätä ympäristötietoisuutta. Vuonna 2022 järjestetään koronaturvallisuus huomioiden pääasiassa ulkotapahtumia, kuten erilaisia luontoretkiä aikuisille ja lapsiperheille. Tapahtumatarjonnassa huomioidaan erilaisia ympäristöön liittyviä teemaviikkoja- ja päiviä.

Villa Elfvikin luontotalo täyttää 30 vuotta 5.6.2022. Juhlaviikkoa vietetään 5.-12.6. tarjoamalla luontoretkiä eri kohderyhmille. Uutena retkenä lanseerataan Kasvioretki koululaisille ja heidän vanhemmilleen.

5.a. Eläköön Espoo –luontotalon perusnäyttely

Perusnäyttelyn ”Eläköön Espoo” uudistettiin vuosina 2016-2019. Koronasulut ovat vaikeuttanut uudistetun näyttelyn tunnetuksi tekemistä, joten sitä jatketaan vuonna 2022.

Perusnäyttelyn teemat ovat lehdot, vesiluonto, lähimetsät ja lintukosteikot. Teemoihin voi näyttelyssä tutustua monin eri tavoin. Tutkittavaa löytyy kaiken ikäisille. Loppuvuodesta 2021 valmistuneet tehtävämateriaalit koululaisille otetaan käyttöön alkuvuodesta 2022.

5.b. Vaihtuvat ja lainattavat näyttelyt

Villa Elfvikissä on perusnäyttelyn lisäksi vuosittain esillä seitsemän vaihtuvaa luonto- ja ympäristövalistusnäyttelyä. Vuonna 2022 näyttelyissä pääsee tutustumaan valokuvien avulla mm. liito-oraviin, hämähäkkeihin ja Itämeren merenalaiseen luontoon. Kesällä on esillä luonnonväreillä värjättyä tekstiilitaidetta ja syksyllä tietoa Espoon ilmastotoimista.

Villa Elfvikin tekemiä näyttelyitä lainataan maksutta kouluille ja muille tahoille. Tällä hetkellä lainattavana on seitsemän näyttelyä. Vuonna 2020 valmistuneeseen Lumoudu kaupunkiluonnosta - näyttelyyn luonnon monimuotoisuudesta tehtiin tehtävämateriaaleja yläkoululaisille ja lukiolaisille. Näyttelystä tehtävineen viestitään vuoden 2022 aikana.

Yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden kanssa tehdään vuonna 2022 näyttely Espoon ilmastotoimista. Se on esillä luontotalossa 5.10.- 24.11.2022 ja sen jälkeen lainattavissa muualle.

6. Luontopolut ja lintutornit

Luontotalon ympäristössä kulkee kuusi eriteemaista luontopolkua, osin kaupungin, osin valtion maalla. Vuonna 2022 avataan uusi, liito-orava-aiheinen luontopolku Elfvikin lähistölle Thinglink-alustalle. Samoin pyritään avaamaan Elfvikin ympäristöön suunniteltu mobiililuontopeli Actionbound-sovellukseen.

Elfvikin rannassa Metsähallituksen alueelta löytyy lintutorni, huvimaja ja venevaja, joita käytetään myös luontotalon toiminnoissa. Polkuverkostoa Laajalahden luonnonsuojelu-alueella on kehitetty ja polkujen viitoitusta ja alueen opastusta selkeytetään vv. 2022–23 yhdessä Metsähallituksen kanssa.

7. Espoon luontoretket

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan järjestämät luontoretket jatkuvat yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Retkipalvelun hoitavat ulkopuoliset palveluntarjoajat – pois lukien Villa Elfvikin sesonkiretket – ja toiminta hoidetaan Villa Elfvikistä käsin. Luontoretkipalvelut ostetaan aikuisten retkille Ympäristötutkimus Yrjölältä ja koko perheen retkille Luonnonihme Ohjelmapalveluilta. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Parhaillaan suunnitellaan sitä, milloin luontoretket voivat alkaa keväällä 2022 ja tehdäänkö yhteinen painettu luontoretkikalenteri.

8. Ympäristökasvatusyhteistyö

Villa Elfvikin luontotalo on mukana ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden yhteistyön kehittämisessä alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Espoon kestävän kehityksen kasvatuksen yhteistyötä jatketaan Kestävän kehityksen kasvatuksen ohjausryhmässä ja toimintaryhmässä Toimekkaat.

Luontotalo on Espoon edustajana Uudenmaan ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden edistämisyhteistyön Välkkeessä.

Pääkaupunkiseutuyhteistyönä jatketaan luontoretkien ja luontokoulun kurssien yhteistä suunnittelua. Näistä molemmista tehdään vuosittainen julkaisu, jonka toimittamisvastuu kiertyy mukana olevien toimijoiden kesken.

9. Tilojen ulkopuolinen käyttö ja kahvila

Luontotalon tiloihin on mahdollista saada ulkopuolisen käytön oikeuksia käyttökorvausta vastaan. Ulkopuolisesta käytöstä on ympäristölautakunnan hyväksymät taksat. Ympäristövalistuksellisista, kaikille avoimista tilaisuuksista ei peritä järjestäjiltä tilavuokraa.

Villa Elfvikin tunnelmallisessa ruokasalissa toimivaa kahvilaa pyörittää Merirosvot Juhlalpalvelu Oy. Café Elfvikissä on tarjolla erilaisia suolaisia ja makeita kahvileipiä sekä vegaanisia herkkuja. Sunnuntaisin tarjolla on myös keittolounas. Kahvila on avoinna kesäaikaan viikonloppuisin ja talviaikaan sunnuntaisin ja pyhinä talon aukioloaikoina, mikäli koronarajoitukset eivät sitä estä.

10. Viestintä

Villa Elfvikin luontotalo viestii aktiivisesti niistä asioista ja tapahtumista, jotka kuuluvat sen toimialaan ja tehtäviin. Viestintää tehdään Ympäristönsuojelun palvelualueen yhteisen viestintälinjauksen mukaisesti.

Vuonna 2022 tapahtumaviestinnässä näkyy kahden juhlavuoden vietto: luontotalon toiminta ja Eläköön Espoo-näyttely 30 vuotta sekä Espoo kaupunkina 50 vuotta.

Viestimme palveluistamme espoo.fi-sivuilla, Villa Elfvikin Instagramissa ja Espoon ympäristönsuojelun facebookissa ja satunnaisesti myös Väkkeen facebook-sivulla.. Vaihtuvista näyttelyistä viestimme lisäksi STT-Infon kautta ja julisteilla infonäytöissä ja ilmoitustauluilla.

Opettajille ja kasvattajille viestimme ympäristökasvatuspalveluista Essissä (intra). Vuonna 2022 otamme lisäksi käyttöön uutiskirjeen opettajille ja kasvattajille. Välitämme myös ympäristökasvatuksen verkostoistamme tietoa opettajille, varhaiskasvattajille ja muille ympäristökasvatuksen parissa Espoon kaupungilla työskenteleville.

11. Villa Elfvikin ystävät ry

Luontotalon tukiyhdistys perustettiin 1995 ja siitä lähtien yhdistys on tukenut luontotalon toimintaa. Yhdistyksen toiminta noudattaa aikaisempia toimintatapoja, mikäli koronarajoitukset eivät sitä estä. Yhdistyksen hallituksen kokouksiin ja tarvittaessa tapahtumiin (pihabongaus, alkukesän lintuyö, joulumyyjäiset) osallistuvat luontotalon johtaja ja ympäristönhoitaja.